

Козоріз В. М., ОНЮА

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

В статті проведено порівняльно-правовий аналіз законодавчих положень виборів президента в Україні та Російській Федерації. Як законодавство Російської Федерації, так і законодавство України більше уваги надає виборам президента, так як це один з найважливіших інститутів сучасної демократії. Автор розглядає основні аспекти проблеми, а саме: правове регулювання, строки призначення та проведення виборів, статус виборчих комісій, роль засобів масової інформації, статус кандидатів, фінансування виборів.

This article deals with the comparative-legal analysis of legislative of presidential elections in Ukraine and Russian Federation. Both the legislation of Russian Federation and the legislation of Ukraine pay much attention to the holding of presidential elections as it is one of the most important institutions of modern democracy. The author reveals the fundamental aspects of this problem, they are legal regulation, the terms of appointment and holding of elections, status of election committee, the role of mass media, status of the candidates and financing of the elections.

Вибори є найважливішим інститутом сучасної демократії, однією із головних форм вираження волі народу і його участі в управлінні державою та державними справами. Одним із видів виборів є вибори президента.

Найбільш об'ємно стан правового регулювання виборів президента України на сучасному етапі можна дослідити, провівши його порівняльний аналіз із виборами президента Російської Федерації.

Тема являється актуальною, оскільки на порядку денному постали вибори Президента України, а ряд неврегульованих на законодавчому рівні питань залишилися невирішеними. Слід зазначити, що питанням порівняльного аналізу виборів президента не приділялось належної уваги. Проведені дослідження і публікації, пов'язані з розглядом даної проблеми, в основному мали описовий характер. Тому автором ставиться завдання порівняти основні розбіжності норм права виборів президента України з виборами президента Російської Федерації, та

в результаті проведеного дослідження сформувані свої пропозиції щодо вдосконалення на законодавчому рівні виборів президента України.

Перша відмінність стосується законодавства. В Україні підготовка і проведення виборів Президента України регулюються Конституцією України, Законом України "Про вибори Президента України" (далі – ЗУ), Законом України "Про Центральну виборчу комісію", іншими законами України, постановами Верховної Ради України про призначення виборів Президента України, а також іншими актами законодавства, прийнятими відповідно до Закону (ст. 14). В Російській Федерації дане питання регулюється крім Конституції Російської Федерації, закону "О выборах президента Российской Федерации" (далі – ФЗ), інших федеральних законів додатково ще окремим Федеральним законом від 12 червня 2002 року N 67-ФЗ «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан Российской Федерации». Даний закон має вагомe значення для всієї виборчої системи. Він зафіксував базові положення і стандарти демократично вільних виборів, основні стадії та процедури виборчого процесу, визначив статус виборчих комісій, і регламентував ряд інших питань організації та проведення виборів. Важливим моментом в Російському законодавстві є виділення окремого закону із гарантіями, так як саме право без гарантій – це пуста декларація. В нашому законодавстві також присутні такі гарантії, але вони розкидані по законах, а не сконцентровані в одному акті. На мою думку, доцільно було б закріпити гарантії виборчого права в окремому законі та прийняти виборчий кодекс, який би регулював проведення виборів на всіх рівнях влади.

Стосовно строків призначення та проведення виборів: ч 2 ст. 17 ЗУ «Про вибори Президента України» закріплює, що Верховна Рада України призначає чергові вибори Президента України не пізніше як за дев'яносто днів до дня виборів. Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації. Ч. 2 ст 5 ФЗ «О выборах президента Российской Федерации» містить дещо східне положення: «Решение о назначении выборов должно быть принято не ранее чем за 100 дней и не позднее чем за 90 дней до дня голосования. Вважаю, що у вітчизняному законі слідувало б уточнити термін «не раніше якого» строку повинно бути прийнято рішення про призначення виборів.

В російському законодавстві, на відміну від українського, існують норми, які детально регламентують термін опублікування в ЗМІ призначення виборів: «Решение о назначении выборов подлежит официальному опубликованию в средствах массовой информации не позднее чем через пять дней со дня его принятия» ч. 1 ст. 5 ФЗ. В нашому законодавстві: «Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації» ч. 2, ст. 17 ЗУ.

Добре було б ввести норми, котрі детально регламентували б термін опублікування в ЗМІ призначення виборів, так як це закріплено в російському законодавстві – ч. 1, 4 ст. 5. Населення було б проінформовано в повному обсязі.

Стосовно статусу виборчих комісій Федеральний закон закріплює за ними ширші повноваження, а також передбачає прямий зв'язок із населенням. Ч. 4 ст. 12: «В случае нарушения кандидатом, политической партией, избирательным блоком настоящего Федерального закона соответствующая избирательная комиссия вправе вынести этому кандидату, этой политической партии, этому избирательному блоку предупреждение, которое доводится до сведения избирателей через средства массовой информации либо иным способом». Логічно було б закріпити в українському законодавстві норму про право виборчої комісії винести попередження кандидату, а також норму, яка закріплювала б обов'язок державним організаціям, що здійснюють теле- і радіомовлення, та редакціям державних періодичних друкованих видань надати виборчим комісіям безкоштовний ефірний час для інформування виборців.

Що ж стосується організації діяльності виборчих комісій, то в російському законодавстві спостерігається прямий зв'язок їх із ЗМІ: ч 2 ст. 17 ФЗ «В период избирательной кампании по выборам Президента Российской Федерации общероссийские государственные организации телерадиовещания безвозмездно предоставляют Центральной избирательной комиссии Российской Федерации не менее 15 минут эфирного времени, а региональные государственные организации телерадиовещания – избирательным комиссиям субъектов Российской Федерации не менее 10 минут эфирного времени еженедельно на каждом из своих каналов для разъяснения законодательства о выборах Президента Российской Федерации, информирования избирателей о сроках и порядке осуществления избирательных действий, кандидатах, политических партиях, об избирательных

блоках, выдвинувших кандидатов, о ходе избирательной кампании, а также для ответов на вопросы избирателей...».

Цитована дуже важлива норма, котра, я вважаю, повинна бути і в нашому законодавстві, а саме на яких каналах виступає ЦВК, виборчі комісії, скільки ефірного часу їм надано, в якій періодиці і який об'єм для друку їм надано – це дало б змогу громадськості контролювати хід виборчого процесу.

З приводу обмежень, пов'язаних із посадовим або службовим положенням кандидатів на пост президента, ст. 41 ФЗ закріплює обов'язок кандидатів не використовувати своє посадове або службове положення у передвиборчій боротьбі. Потрібно закріпити норму в нашому законодавстві з приводу обмежень, пов'язаних із посадовим або службовим положенням кандидатів на пост президента, котра є в ФЗ, а також закріпити, що саме слід розуміти під використанням переваг свого посадового або службового положення.

Російське законодавство детально трактує коло суб'єктів, яким забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду (ст. 55 ч. 7 ФЗ). Ст. 43 ЗУ «Про вибори Президента України» лише зазначає, що «Забороняється робити добровільні внески до виборчого фонду: 1) іноземцям та особам без громадянства; 2) анонімним жертводавцям (без зазначення в платіжному документі відомостей, передбачених частиною п'ятою цієї статті)». Вважаю, що необхідно розширити коло суб'єктів, яким би заборонялось робити добровільні внески до виборчого фонду кандидатів на пост президента, так як внески формують виборчий фонд кандидата, що в більшості випадків сприяє його перемозі на виборах. Зокрема, слід заборонити робити добровільні внески громадянам України, що не досягли на день голосування 18-літнього віку; українським юридичним особам з іноземною участю (варто конкретно зазначити відсоток іноземного капіталу в статутному фонді); міжнародним організаціям та міжнародним суспільним рухам, органам державної влади та органам місцевого самоврядування; благодійним та релігійним організаціям; юридичним особам, зареєстрованим менше як за один рік до дня голосування; некомерційним організаціям, що отримують грошові засоби або інше майно від іноземних держав, міжнародних організацій і міжнародних суспільних рухів, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, українським юридичним особам з іноземною участю (варто конкретно зазначити відсоток іноземного капіталу в статутному фонді).

Позитивним моментом є відміна законодавцем відкріпних посвідчень, що дало змогу певною мірою позбутися фальсифікації. Ст. 68 ФЗ закріплює використання відкріпних талонів.

Однак, дуже важливо перейняти досвід передових країн стосовно електронного голосування. Якщо електронні системи добре обладнанні, як показує практика, – фальсифікувати вибори майже неможливо. Ось він – прозорий процес – наступного дня відомі результати. Наявна система є не досконалою та дозволяє вести маніпуляції.

Пошук оптимальної для країни виборчої системи завжди надзвичайно складний. Така система повинна спиратись на базові цінності демократичного суспільства і одночасно враховувати пріоритети соціального і політичного розвитку країни. Важливе значення мають результати досліджень проблеми. На базі визначених понять в результаті аналізу нормативно-правових актів зроблений висновок про необхідність вдосконалення правової бази виборчої системи України стосовно виборів президента.

Література:

1. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999 р., № 14. – Ст. 81.
2. О выборах Президента Российской Федерации: Федеральный Закон от 17 января 2003 г. // Собрание законодательства Российской Федерации. – 2003. – № 19. – ФЗ.

Половко І. В., НПУ ім. М. П. Драгоманова

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА НАУКОВО-ПРАВОВІ
ОСНОВИ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ В КИЇВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
СВ. ВОЛОДИМИРА ТА НІЖИНСЬКІЙ ГІМНАЗІЇ
ВИЩИХ НАУК КНЯЗЯ БЕЗБОРОДЬКА**

В статье исследуются методологические и научно-правовые основы высшего педагогического образования в Нежинской гимназии высших наук князя Безбородька и Киевском университете Св. Владимира в сфере учебных дисциплин и в области их методического обеспечения в первой половине XIX в. На основе анализа нормативных актов и архивных материалов автор приходит к выводу о том, что в вышеупомянутых учебных заведениях преподавались дисциплины,